І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 83. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 1-го ТРАВНЯ (MAY) 1964 No. 83. VOL. LXXI.

ТОРГОВЕЛЬНА ПАЛАТА ПРОПОНУЄ ПОЛЕГШУ В ТОРГІВЛІ З СССР

Вашингтон. — Річна Конвенція Торговельної Палати ЗДА 29-го квітня більшістю двох третіх всіх 3 200 делегатів ухвалили резолюцію, в якій домагаються, щоб ЗДА збільшили список товарів, які можна продавати СССР та комуністичним сателітам. Американська Торговельна Палата прийняла це нове рішення тому, що заборона продавати велике число товарів до комуністичних держав не спричиняє браку цих товарів у комуністів, тільки веде до того, що СССР і його сателіти купують ті товарі в европейських країнах, які мають ліберальніший список заборонених товарів до експорту до комуніст. держав. Ухвалена резолюція Торговельною Палатою домагається дозволу на експорт до комуністичних держав великого числа досі заборонених на вивіз товарів таких, як рафінерії нафти та різнородні машини. Але в резолюції підкреслюється, що ЗДА не сміють вивозити товарів до комуністичного Китаю, Північної Кореї, Північного В'єтнаму та на Кубу. Автор ухваленої резолюції Норман Несс із Гюстону обороняв її тим способом, що американська заборона в дійсності дає можливість европейським державам експортувати товари до СССР та їхніх сателітів. Европейські ТО, не експортують до СССР ТО не експортують до СССР і його сателітів тільки тих товарів, що мають виразне військове значення. Перед ухваленням резолюції Конвенція відкинула внесок про те, щоб експорт до комуністичних держав відбувався тільки за золото. Конвенція відкинула також внесок, щоб експорт міг відбуватися тільки на короткотерміновий кредит. Вирішено, що торгівля з комуністичними державами має відбуватися на нормальні торговельні кредити. Були й такі голоси, які домагалися, щоб полегші в торгівлі відносилися до всіх комуністичних держав, отже і до комуністичного Китаю й Куби, але перемогла думка, що Торговельна Палата не може вирішувати політичних проблем і тому не може рекомендувати торгівлі з тими державами, яких ЗДА не визнають і не мають з ними дипломатичних зв'язків. Ухвалена резолюція — це перше рішення, в якому торговельна інституція старається вирішувати таку важливу політично - торговельну справу. Уряд вже давно думає над проблемою, чи зробити полегші в торгівлі з комуністами, але він не робить цього тому, що в Конгресі є велика опозиція до того, щоб збільшувати торгівлю з комуністичними країнами. Новобраний президент Торговельної Палати ЗДА Волтер Ф. Кері заявив у своїй інавгураційній промові, що державні проблеми в теперішній хвилині вимагають, щоб Торговельна Палата якнайтісніше співпрацювала з урядом цієї країни. Новий президент сказав, що він рішений підтримувати уряд та Конгрес всіми засобами, якими розпоряджає ним очолювана інституція. Це становище нового президента Торговельної Палати ЗДА на 100% різниться від того, яке займав теперішній президент ТП ЗДА Едвін П. Гейлен, який витрачав багато часу на те, щоб критикувати демократичний уряд у Вашингтоні. Нового президента, який має 59 років, називають „успішним бизнесменом".

У Вашингтоні відбудуться вперше за 164 роки президентські правибори

Вашингтон. — Преса повідомляє, що 5-го травня тут відбудуться вперше в історії столиці президентські правибори. Це будуть перші правибори в столиці від 1800 р., це значить від початку, коли Вашингтон перестав бути частиною стейту Мериленд. Отже від 1800-го року не було там президентських і віце-президентських правиборів ані виборів, а від 1874-го року в столиці взагалі не було жадних виборів. 23-та поправка до конституції, яка була ратифікована в 1961-му році, дає право Вашингтонові вибрати трьох електорів. Цього року не буде повної виборчої кампанії, бо демократи не ведуть виборчої кампанії, бо їхнім кандидатом буде президент Джансон, який не має демократичного противника. Число демократичних зареєстрованих виборців перевищає республіканців у відношенні як 4:1. Між республіканськими виборцями число негрів становить 50%.

Передбачають, що крайова продукція становитиме мільйон мільйонів долярів

Ню Йорк. — Фонд 20-го віку має опублікувати у Видавництві МекМіллена свій звіт про те, що вже коло 1975-го року крайова продукція дійде в цій країні до одного мільйона мільйонів долярів. Треба пригадати, що в 1963-му році крайова продукція становила малощо більше як половину з того — дол. 580,000,000,000. Крайова продукція — це вартість всіх випродукованих товарів та виконаних праць. Її висота свідчить про ріст економіки. Але в цьому звіті передбачається, що все таки і тоді, при збільшеній економіці, буде поважне число безробітних, та і надалі існуватимуть райони, де населення буде жити в нужді, як це є і тепер. Ось деякі передбачення на 1975-ий рік: пересічний прибуток родини виноситиме дол. 9,525; пересічний тиждень праці матиме 37 годин; населення становитиме 235 мільйонів; число нових подруж має виносити в 1975-му році два мільйони, а число народжених дітей в тому році — 5 мільйонів; промислова продукція в 1975-му році мала б бути вдвоє більша, як в 1960-му році.

ПОЧИНАЮЧИ БУДОВУ...

На місці будови пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні: занґажований Комітетом Пам'ятника репрезентант фірми публічних зв'язків п. Доналд Міллер (зліва) знайомить репрезентантів Комітету (зліва): екзекутивного директора п. Йосифа Лисогора, заступника голови проф. д-ра Лева Добрянського та секретаря д-ра Ярослава Падоха з деякими із своїх проєктів відносно врочистостей відкриття пам'ятника

Вашингтон, (Гр. Скит). — Багато рук простягалося нараз минулої осени на вашинґтонському сквері по цю символічну лопату при посвяченні площі під пам'ятник національному генієві України. Лискуче лезо врізувалося в мураву, осипалася з нього суха, жовта глина, і ввесь цей церемоніял набирав справді глибшого значення.

Чи не знаменна сцена? Чи не так простягалися тисячі-тисячі рук українських еміґрантів в патріотичному пориві, щоб увіковічнити дороге ім'я на землі Вашингтона? І чи не знаменна й сама назва "ground breaking" для хвилини, коли треба проломити ґрунт, зрушити його під нову будову?

А ґрунт може трапитися сухий, твердий як скеля. А ще, коли затихнуть вологі вітри заходу і, не зважаючи на віддалі й географічні питоменності, повіє суховій зі сходу, через океани. Тоді ґрунт стане як скеля і аж загуде під заступом...

Гіркі хвилини довелося пережити від часу посвячення площі під пам'ятник Т. Шевченка в Вашинґтоні, під невгавну атаку столичної газети, зі знеславлюванням того, хто найдорожчий нам. Але ось знову весна, і на вашингтонському скверику, що зібрав минулої осени велику громаду, знову зелено. Замість слабих рук вдарять об ґрунт бульдозери перегортаючи землю, щоб оформити її в намічений рельєф. Виросте серед площі в кам'яному обрамуванні постумент і на ньому на вулицях заморської столиці застигне постать поета, що прийшов нарешті відвідати землю творця „нового і праведного закону".

Приходитимуть тисячі, щоб оглядати цей кам'яний привид, щоб пестити його своїм зором і оживляти теплом спогадів і роздумувань. Стане слід нашого існування на цій землі. Слід видний і багатомовний. Бо не багато тут наших слідів. Не витиснено нашого знаку на цій землі, що її історія пов'язана тісно з історіями багатьох народів світу, які вислали своїх найкращих синів, щоб допомогти будувати й оборонити цей бастіон свободи серед деспотій, які вирішували тут деколи долю своїх батьківщин, визначували тут різними дипломатичними ходами їх кордони. Тієї землі, яка позначена географічними назвами різних народів, які везли з собою за море своїх домашніх богів і, розбиваючи шатра, наче розгортали над собою фірмамент рідного неба і оформлювали цілини в знайомий краєвид покиненого старого краю.

Вони вросли в цю землю, витиснули на ній своє п'ятно. Здається, що не багато вже осталося для нас шансів, як деколи не вдається нам навіть переіменувати якусь вуличку ім'ям дорогої нам історичної постаті. А одначе ці шанси існують, чого доказом хоча б те, що наші прапори повівають щорічно в день нашої державности на ратушах великих міст цієї країни. Наші політичні представництва, широка мережа наших союзових організацій, наших наукових і видавничих установ, викликають респект і довір'я. Ми ще можемо витиснути на цій землі наш слід; слід нашої праці й труду для розбудови культурних і економічних цінностей країни поселення.

Нехай її краєвид збагатиться видами нових українських святинь, як у Гантері, Бавнд Бруку, Філядельфії, нових народних домів, шкіл, осель для молоді. Нехай американські політичні партії відчують доплив свіжої крови, щоб ми оправдали своє існування і перед країною свого походження і перед країною поселення. Пізно прийшли ми, але ще багато можна зробити. Ми щойно починаємо будову...

Конґресмен Е. Дервінський відбув зустріч з українцями в Мюнхені

Мюнхен. — Член Палати Репрезентантів Е. Дервінський завітав на пару днів до Мюнхену і шукав зустрічі з деякими діячами українського політичного і громадського світу. Заходами директора Европейського Представництва ЗУАДК М. Рудка вдалося зорганізувати таку зустріч в однім з мюнхенських ресторанів. Тож при вечері зустрілися 1-го квітня з американським гостем голова ВО Микола Лівицький, заступник голови ВО Дмитро Андрієвський, директор ЗУАДК М. Рудко і члени УНРади С. Довгаль та М. Добрянський. Будучи польського походження, хоч народжений в Шикаґо, конґресмен Е. Дервінський присвячує в своїй політичній діяльності богато уваги проблемам Сходу Европи і визнається у тих проблемах дуже добре. Він то був автором проєкту створення в Конґресі ЗДА осібної Комісії для вивчання питань, пов'язаних з положенням народів за залізною заслоною. Він теж не раз займався в той чи інший спосіб справами, пов'язаними з Україною. Під час розмови з конґресменом, учасники зустрічі порушили немало питань американської політики. Е. Дервінський належить до Республіканської партії і далеко не поділяє політики Державного Департаменту в питаннях Совєтського Союзу, поневолених Москвою народів та коекзистенції. Він розпитував своїх українських співпромовців про стан речей в Україні, про позиції і діяльність української еміґрації. При тій нагоді порушено також і питання зобов'язань Німеччини щодо відшкодувань українських жертв гітлерівського режиму та тих труднощів, на які натрапляє ця справа.

● **В Совєтському Союзі** перебуває тепер 10-членна делеґація жінок із американської Міжнародної Жіночої Ліґи для Миру і Свободи, заснованої ще в 1915 році. Д-р Дороті Гачінсон з Дженкінтавну в Пенсилвенії, голова тієї делеґації, заявила в Москві, що треба би „живіших контактів між американськими і совєтськими жінками, щоб вони одні одних могли краще пізнати і зрозуміти".

Туреччина перестерігає, щоб Кіпр не став „Кубою Середземного моря"

Вашингтон. — У вівторок 28 квітня ц. р. почались у Вашингтоні дводенні наради т. зв. Центрального пакту (СЕНТО), до якого належать Британія, Іраш Туреччина і Пакістан, при чому ЗДА пов'язані з тим пактом тому, що мають двосторонні союзи з усіма названими країнами. На цій конференції є приявними міністри закордонних справ усіх п'ятьох держав. Турецький міністер Ферідун Еркін твердив, що Кіпр став центром турбот на всьому Середньому Сході та що грозить ньому Сході та що грозить небезпека, що Кіпр може перетворитися в „Кубу Середземного моря". Він арґументував те своє твердження запевнюванням, що в кіпрсько-грецькому громадянстві надзвичайно зросли комуністичні впливи та що до 40 відсотків кіпрських греків мають більші або менші зв'язки з комуністами. Далі, він звернув увагу, що кіпрсько - грецький президент Макаріос старається за підтримку збоку Совєтського Союзу і така підтримка вже виявилась на терені Об'єднаних Націй. Всі приявні міністри ствердили свій одностайний антикомуністичний фронт, але різні з них висловили стурбування не - комуністичними сусідами: Іран звернув увагу на ненормальне накопичування збройної сили в Об'єднаній Арабській Республіці.

Сирія зірвала договір про союз і військову унію з Іраком

Дамаск. — Керівна в Сирії т. зв. Революційна Рада „уневажнила" підписаний в жовтні минулого року союзницький договір з Іраком, який встановляв навіть „військову унію" із спільним командантом збройних сил обох країн. Саме той пункт дав формальну причину зірвати той союз, бо коли в місяць після підписання його президент Іраку Абдель Салям Ареф перевів „палатну революцію" і скинув режим партії Баат, то й прогнав за кордон передбаченого на спільного з Сирією військового команданта генерала. Сирія твердить тепер, що Ірак зламав договірне зобов'язання щодо покликання спільного команданта збройних сил і зорганізування спільного штабу. Однак фактичною причиною погіршання сирійсько - іракських взаємин є кампанія, яку ніби підтримує Ірак проти панівного в Сирії режиму згаданої партії Баат, членом якої є сирійський президент - диктатор Амін - ель Гафез. Ця кампанія спирається головно на середній заможній мусульманській верстві, стривоженій „соціялістичними" реформами режиму. В Дамаску й інших сирійських містах купці просто проголосили страйк, який паралізує господарство країни. Уряд повів репресії та, між іншим, зорганізував банди підлітків, які почали розбивати і громити закриті крамниці. Це в реакції викликало ще більше огірчення. Названий президент і члени його уряду викликали на довгу нараду голову сирійських купців, який пред'явив відповідний меморіял.

НТШ відзначило 25-річчя проголошення самостійности Карпатської України

Ню Йорк. — Для відзначення 25-річчя проголошення самостійности Карпатської України, Історично - Філософічна Секція НТШ влаштувала 25 квітня в Українському Інституті Америки в Ню Йорку — Урочисту Наукову Конференцію. З рамени Історично - Філософічної Секції Конференцію відкрив проф. д-р В. Ленцик. Доповідь на тему „Українська справа в міжнародній політиці в рр. 1938-39" виголосив проф. д-р П. Стерчо, вказуючи на тодішній розвій політичних подій, в яких і гітлерівська Німеччина і СССР, Польща та Мадярщина ставилися неприхильно до української справи. Д-р В. Шандор говорив про „Працю Представництва Карпатської України в Празі", якого то Представництва він був головою. Представництво Карпатської України, що складалося з 8 осіб, заступало справи Уряду Карпатської України перед Центральним Урядом в Празі, інформувало місцеву та заграничну пресу про працю Уряду К. У. та держало діловий зв'язок з українською еміґрацією в Празі.

Велика проба сил у правиборах в Клівленді

Клівленд. — У найближчий вівторок, 5-го травня, тут, як і в цілому стейті Огайо, відбудуться правибори, в яких громадяни вибиратимуть своїх кандидатів на високі і найвищі становища в місті, стейті і країні. В окрузі Клівленд-Парма одним із кандидатів на конґресмена ЗДА є відомий один із найбільших між американськими законодавцями ворог большевизму та приятель визвольних змагань поневолених ним народів, зокрема українського, довголітній конґресмен Майкел Фіґен. Рівночасно в тій самій окрузі одним із кандидатів на члена стейтової асамблеї є відомий наш діяч з молодшої генерації, колишній крайовий командант Українських Американських Ветеранів та видатний діяч в Лізі Української Молоді, Володимир Щіпка. Згідно з інформаціями, місцеві українські установи, як і поодинокі громадяни не тільки щиро і всіми силами самі піддержують ці кандидатури, але й докладають багато зусиль, щоб здобути для них піддержку своїх співгромадян.

● **У Римі** заведено радикальну реформу вуличного паркування авт. прогнавши автомобілі з центру міста на просторі трьох квадратних миль. Тому, що в Італії автомобілі дуже дешеві і фінансовані дешевим та легким кредитом, Рим і всі інші більші міста в Італії переповнені автомашинами. За одних 9 місяців минулого року куплено там 100.000 нових авт. На нові розпорядки ремствують і власники автомобілів, які практично не можуть їздити автами до праці, бо нема де їх паркувати, і автомобільні промисловці, які бояться, що значно зменшиться число нових покупців.

„СВОБОДА" У ВЕЛИКОДНЬОМУ ЧАСІ

З уваги на рокове Свято Воскресення Христового за старим стилем, яке відзначають усі наші православні парафії та частина католицьких, уже з сьогоднішнім числом „Свободи" друкуємо її англомовний „Український Тижневик" у великодньому оформленні. З датою суботи, 2-го травня, буде надруковане в подвійному об'ємі, на 8 сторінок, великоднє число „Свободи" українською мовою. В понеділок, 4-го травня, з уваги на Світлий Понеділок, „Свобода" не друкуватиметься, а чергове її число буде надруковане у вівторок з датою середи, 6-го травня. Окремими своїми святочними виданнями „Свобода" й її англомовний „Український Тижневик" відзначили також Великдень за новим стилем 29-го березня, який святкувала більшість із наших католицьких парафій.

ПРЕЗИДЕНТ ПРИЙНЯВ П'ЯТЬОХ МІНІСТРІВ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ СЕНТО

Вашингтон. — Президент Линдон Джансон прийняв в минулу середу 29 квітня ц. р. міністрів закордонних справ Ірану — Аббаса Арама, Туреччини — Ферідуна С. Еркіна, Пакістану — Зульфікара Алі Бутто і Британії — Р. А. Батлера, як також генерального секретаря т. зв. Центрального Пакту (СЕНТО), до якого належать названі чотири держави, а також ЗДА, що мають з кожною із тих держав двосторонні військово-політичні та господарські договори. Крім них був на збірній авдієнції у Президента також генеральний секретар тієї міжнародної антисовєтської організації, д-р А. А. Халатбарі. Крім розмови з ними всіма разом, Президент прийняв ще кожного з них зокрема, розмовляючи на спеціяльні теми, що цікавлять кожну з тих країн. За газетними твердженнями — Президент підкреслив перед британським міністром закордонних справ Р. А. Батлером неґативне становище Америки проти продажу Британією Кубі Кастра таких речей, як автобусів і льокомотив, що скріплює не тільки господарський, але й військовий потенціял Куби, бо вможливлює їй швидке перекидання війська. Британський міністер мав боронитися арґументом, що це була суто - торговельна трансакція, подібна до продажу збіжжя Америкою Совєтам і що коли Америка має надмір збіжжя, то Британія має надмір автобусів і льокомотив. Пакістанський міністер знову заторкнув справу спору з Індією за Кашмір, іранський міністер висловив стурбування з приводу зросту арабського збросння та внутрішньо - арабських гострих суперечок. Між американським державним секретарем Діном Раском, який теж був на тій збірній авдієнції у Президента та британським міністром з одного боку та трьома середньо - східніми міністрами виникла розбіжність думок: коли ЗДА й Британія обстоюють думку, що СЕНТО повинно залишитись тільки як оборонна організація проти загрози совєтської агресії, то середньо - східні членські держави вважають, що СЕНТО повинно активізуватися також у відношенні до всіх тих їх сусідів, які загрожують їхній безпеці. Дводенна конференція СЕНТО у Вашингтоні, яка дала нагоду її членам, міністрам закордонних справ, перевести основні наради з державним секретарем Діном Раском і президентом Джансоном скріпила зв'язок тих тержав з ЗДА і була, за твердженням всіх коментаторів, дуже позитивна.

Комуністи в Ляосі використовують хаос у правому таборі

Вієнціян. — „Приватна армія" комуністичного руху Патет Ляо повела несподівано наступ проти „невтральної державної" армії та проти правого війська, що стоїть під командуванням генерала Фумі Носована. Комуністичне військо розпочало наступ якраз у сусідстві містечка Муонґ Фанґ, де знаходиться військова кватира команданта невтрально - державного війська Ле Конґа. Не відомо, чи комуністи хочуть шантажувати прем'єра Суванну Фуму і правих генералів, які десять днів тому перевели в столиці Вієнціяну переворот, чи вони — комуністи — задумали використати політичний хаос і насправді брак будь-якого уряду і будь-якої державної влади, щоб відновити на широку мірку громадянську війну і прийти до влади. В цій ситуації праві прозахідні кола у Ляосі обвинувачують західню дипломатію, яка відразу зайняла неґативне становище до перевороту правих генералів і настоюють на привернення влади ніби невтрального уряду, спаралізованого саботуванням збоку комуністичних міністрів. Тому загально вважають, що відновлення бойових дій комуністичних відділів є неґативною відповіддю лідера комуністів, князя Суфанувонґа на запрошення його на зустріч з прем'єром Суванною на нараду, як вийти з сліпої вулиці.

У Римі відбулось вінчання княжни Ірини з еспанським князем

Рим. — Вінчання голляндської княжни, 24-річної Ірини з 34-річним еспанським князем Карльосом Гуґо Бурбонським відбулося в минулу середу 29 квітня в базиліці святої Марії в Римі. Вінчав їх 84-річний кардинал Паольо Джіоббе, колишній папський нунцій в Голляндії, який володіє однаково голляндською, як еспанською мовами. На вінчанні і пізнішому прийнятті для кількохсот гостей з італійської, еспанської, французької та голляндської аристократії не було нікого з близької родини княжни Ірини: її батьки й бабуня збойкотували вінчання внаслідку політичного конфлікту, що виник між Іриною і голляндським урядом з приводу її заручин. Однак княжна Ірина перед самим вінчанням довго розмовляла телефонічно з своєю мамою, голляндською королевою Юліяною, а Юліяна і три інші її доньки стежили за вінчанням на телевізійному апараті. Княжна Ірина мала на голові невеличку тіяру з самоцвітами вартости 500.000 долярів. Безпосередньо після вінчання молода пара була прийнята на приватній авдієнції у Папи Павла VI. З хвилиною свого виходу заміж за еспанського князя без згоди голляндського парляменту, княжна Ірина автоматично, згідно з голляндською конституцією, втратила право до голляндського престолу, бувши другою на черзі до нього.

В АМЕРИЦІ

● **Секретар торгівлі** Лютер Г. Годжес сказав журналістам, що, на його думку, президент Джансон важче працює, ніж його попередник в Білому Домі — Джан Ф. Кеннеді. Годжес гадає, що Джансон стоїть ближче до окремих індивідуальних проблем, ніж Кеннеді. Джансон працює пізно ввечір, а Кеннеді кінчав працювати після обіду. Джансон може важче працювати, бо він дуже любить свою працю, і тому вона його не томить.

● **Нюйоркський губернатор** Нелсон А. Рокефеллер, промовляючи в Лос Анджелесі в Каліфорнії, казав, що номінація сенатора Беррі Ґолдвотера на президентського кандидата спричинить програні вибори для республіканців та зруйнує майбутнє Республіканської партії. Рокефеллер казав, що „безвідповідальність Ґолдвотера та його скрайність" не можуть знайти прихильности серед американських виборців.

● **Сенатор демократ** Клер Енґел із Каліфорнії мусів заявити, що не старатиметься про перевибір в цьому році, бо стан його здоров'я на це не дозволяє. Резиґнація Енґла зменшила число претендентів до його становища до 11-ох, між якими провідними є стейтовий контролер Ален Кренстон і колишній пресовий секретар Білого Дому — П'єр Салінґер.

● **Представники збройних сил** виміряли глибину кратерів на Місяці і ствердили, що вони є 20,000 стіп (майже 4 милі) завглибшки. Ці поміри відбувалися на основі того, як довго триває відбивання світла від дна кратерів та їхніх берегів. Перше пускали світло на вінці кратерів, а пізніше на їх дно.

У СВІТІ

● **Джан Д. Профумо**, колишній британський міністер військових справ і сумної слави „герой" любовної афери з Кристиною Кілер, яка в тому самому часі була також приятелькою совєтського морського аташе Євгенія Іванова, став добровільним і безплатним службовиком суспільної агенції, що висилає своїх людей для добродійної акції серед бідного населення Лондону. Профумо є багатою людиною.

● **Шведська державна комісія**, яка досліджувала скандальну шпигунську аферу полковника Стіґа Веннерстрома, совєтського шпигуна, оприлюднила своє звідомлення, в якому признає, що вона не була всилі розчовпати загадки, яким чином Веннерстром міг вести свою шпигунську роботу впродовж повних 15-ох років, поки її виявлено. Опозиція закидає урядові, що хоч Веннерстром стояв під підозрою, то все ж міністри оборони і закордонних справ призначили його на фахівця від справ роззброєння при міністерстві закордонних справ і таким чином дали йому доступ до всіх тайн збройних сил.

● **Індія зажадала від Пакістану** високого відшкодування за 14 вояків, вбитих у прикордонному обширі Кашміру в лютому цього року. Кашмір є предметом спору між Індією і Пакістаном впродовж останніх 15-ох років.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Порада Президента німцям

На сторінках мюнхенського тижневика „Квік" появилось інтерв'ю з президентом Джансоном, яке напевно спричинить великий шум у німецьких політичних колах і в цілому німецькому громадянстві. Президент Джансон радить німцям вести у відношенні до Москви „гнучку" політику і — передусім — розвіяти острах большевиків, що його вони мають супроти Німеччини. Говорячи про потребу „вийти на половину дороги, а то й більше як на половину" назустріч Совєтам у пошукуванні миру, Президент — логічно — радить керівникам Німецької Федеративної Республіки шукати далекойдучого компромісу з Совєтами. А тавруючи „непорушну" тактику, яка подобає на людину, що її ноги ув'язнені в цементі, Президент прозоро натякає на таку тактику колишнього західньонімецького канцлера Аденауера.

Нема ніякого сумніву, що праджерелом усієї совєтської політики щодо Німеччини, почавши від Ялтинського і Потсдамського договорів, був — страх перед нею, страх, щоб не відродилася німецька потуга, як це сталося після німецької прогри у першій світовій війні, і щоб не прийшов до голосу „реваншизм", як він виявився у страхітливій гітлерівській формі. З цією ціллю Совєти придумали й перевели концепцію поділу Німеччини на чотири окупаційні зони та ще й із вирізанням з німецької території окремої берлінської округи, так само поділеної на чотири частини під чотирма військовими альянтськими правліннями. Всю німецьку територію обкраяно на заході і сході не лиш у користь Франції, Бельгії і Данії, в користь Польщі, що пересунула свої кордони над Одру - Ніссу, але й в користь Совєтського Союзу, який загарбав собі Прусію з містом Кеніґсберґом, перейменованим на Калінінґрад. Сталін вважав, що таким наслідуванням концепції Вестфальського миру з 1648-го року про розчленування Німеччини можна буде позбутися марива нової загрози німецької імперіялістичної експансії.

Увесь цей сталінський плян захитався, коли зруйнована, знесилена, до останнього вояка роззброєна і зведена до географічного поняття Німеччина воскресла, як мітичний Фенікс із попелу. У великій мірі причинились до цього самі большевики. Бо у власному імперіялістичному гоні Москва порушила Ялтинську клявзулю про вільні вибори і демократичний режим в усіх звільнених від німецької окупації східньо- та середньоевропейських країнах і перетворила їх у своїх сателітів. Після комуністичного перевороту в Чехо - Словаччині розпався воєнний альянтський бльок, західні альянти побачили нову смертельну загрозу і почали, мобілізуючи оборонні сили вже проти цієї совєтської загрози, підтримувати відбудову Німеччини. Таким чином сталося німецьке „господарське чудо" і Західня Німеччина приступила до Атлантійського Союзу (НАТО), в якому становить тепер стрижень збройної сили. Решту сталінського пляну про знівечення німецької експансивної сили збережено у перетворенні східньої, підсовєтської німецької зони на „Німецьку Демократичну Республіку, з її власною армією та з окупаційним 400-тисячним совєтським військом.

Суть справи в питанні: за яку ціну Москва погодилися б на об'єднання Німеччини, якого не виречуться німці? За яку ціну Москва погодилася б відкликати свої війська з Польщі, Румунії, Мадярщини і Східньої Німеччини? Чи Західня Німеччина всилі заплатити ту ціну і чи сам Захід затвердив би її? Яка це та „половина дороги", до якої німці мали б піти за порадою Джансона? Легше порадити, як практично виконати таку пораду.

За що Москва нагороджує

Як і минулими роками, 22-го квітня, у зв'язку із 94-літтям з дня народження ідеолога московського большевизму Владіміра Леніна, проголошено в Москві рішення створеного при Раді Міністрів СССР комітету ленінських премій в галузі літератури і мистецтва, як також в галузі науки й техніки, про присудження нагород за „найвидатніші" твори й праці.

Абстрагуючи від премій у ділянці науки і техніки, які присуджено індивідуально з-поміж українських науковців тільки Вікторові Глушкову, директорові Інституту Кібернетики Академії Наук УССР за цикл робіт з теорії цифрових автоматів, і решта премій, присуджених спільно гуртам учених за вдосконалення методів лікування, швидкісного проходження гірничих виробок на шахтах, поліпшення механізації виймання вугілля чи впровадження нового процесу виготовлення нержавких рур, — дуже характеристичним є присудження премій „діячам літератури й науки" УССР за літературні твори і за праці з ділянки літературознавства.

На першому місці поміж цьогорічними „лавреатами ленінських премій" названо відомого совєтського письменника Олеся Гончара, якого нагороджено за його роман „Тронка". На нагородження Гончара вплинув не тільки зміст цього твору. Заважили багато ще й ті пости, що їх він займає в режимному апараті. Гончар же не тільки член КПСС з 1946-го року, але й депутат Верховного Совєту УССР, член Центрального Комітету Комуністичної партії України, голова Спілки Письменників України, ще й секретар Спілки Письменників СССР. На всіх цих постах він має чималі „заслуги". Якщо ж іде про роман „Тронка", то написано його, як і всі численні попередні твори Гончара з позицій „радянського патріотизму" і „соцреалізму", і так само підлито лірично - романтичним, соцреалістичним соусом". Не зважаючи на те, що дія роману відбувається на півдні України і на сюжет склалися події з повоєнного життя „героїв" радгоспної овечої фарми, з-поміж яких більшість мають дзвінкі українські прізвища — Горпишенко, Дорошенко та інші, українського змісту в цьому романі мало. Найбільш позитивним героєм роману є — як і в інших творах Гончара та його колеґ із Спілки Письменників України — росіянин із прізвищем Уралов. Хоч і заторкнено в романі деякі проблеми, зв'язані із „культом особи", неґативних сторінок сталінського періоду, зокрема його „пережитків", не показано цілком. Увесь твір розмальований у широке полотно „прекрасного радянського життя". І саме це було другим фактором, який вирішив признання премії Гончареві за його „Тронку".

Дуже показове також признання „колективної премії" з ділянки літературознавства, що її одержали спільно російські й українські літературознавці — Федір Прийма, Євген Кирилюк, Євген Щабліовський, Іван Назаренко і Михайло Новіков за свої праці про Шевченка. Як доводять назви і зміст книжок, що за них їх нагороджено, все це написані слухняно за режимними настановами режимної науки „праці" про Шевченка, в яких, всупереч усім фактам, Шевченко представлений як „щирий друг" Москви і російського народу, переконаний „революційний демократ", завзятий ворог українського „буржуазного націоналізму", послідовний атеїст і т. ін., значить, цілком фальшиво та протилежно до фактів Шевченкової біографії й ідей його творчости. Признання „ленінської премії" за такого роду „праці" доводить, що Москві йдеться не про науку чи досліди, а лише про „малоросійську наполегливість" у фальшуванні Шевченка. За це тільки вона й нагороджує.

Іван Кедрин

ХВИЛЬОВИЗМ — РЕВІЗІОНІЗМ — НОВАТОРСТВО

(I)

Інтелектуали відіграли в новітній історії цілого ряду народів першорядну ролю, як носії нових ідей. Ця їх роля в одних народів була творча й конструктивна, в інших руїницька, деструктивна. Французькі інтелектуали підготовили Велику революцію, яка, попри всі свої страхіття та непередбачений наполеонівський епізод, все ж освятила гасла волі, рівности і братерства, надхнула й американських бойовиків за волю та залишила у спадщині п'ять французьких Республік. Інтелектуали в Німеччині започаткували відродження після наполеонівської навали. Інтелектуали польської післярозбірної еміґрації створили той рух „месіянізму", з якого виросли й великі поети, що з черги надхнули дальші польські ґенерації. Чеські інтелектуали були стрижнем самостійницького руху в останньому періоді Габсбурґів. Зате, наприклад, російські інтелектуали створили модну атмосферу нігілізму й анархізму, з якої зродився большевизм.

Українські інтелектуали відіграли в новітній історії України велетенську ролю пробудників і промоторів. Це стосується і Кирило - Методіївського Братства, і петербурзької групи „Основи", і впливів таких еміґрантів - інтелектуалів, як Михайло Драгоманів та Михайло Грушевський, з женевською „Громадою" та львівсько - київським „Літературно - Науковим Вістником". Інтелектуальний світ, що гуртувався в Науковому Т-ві ім. Шевченка і біля нього, з Іваном Франком і Михайлом Грушевським та їхніми наступниками у проводі — переступав своїми впливами далеко світ науки й літератури, бо формував цілу духовість українства по лінії ідей Шевченка.

Але у 1920-их роках із кол інтелектуалів вийшла та течія, яка перейшла до історії як сумне явище „радянофільства". Були його два центри: віденсько - празький, довкола видавництва „Борітеся - поборете", заснований групою есерів, і львівський, осередками якого були місячники „Нові Шляхи" й „Вікна" та газета-тижневик „Сель-роб". Психологічним джерелом тієї течії були: реакція на прогру в обох війнах, проти большевицької Росії і проти Польщі, реакція на прогру в процесі за Східню Галичину на міжнародному форумі, реакція на польську екстермінаційну політику, туга еміґрантів за рідним краєм, „українізаційний" період совєтської політики в Україні з Шумським в ділянці культури і Волобуєва в ділянці економіки. Могутнім поштовхом для виникнення тієї течії були — гроші. Це не було перекуплювання одиниць, та й одиниці були надто чесні й ідейні, щоб дати себе перекупити. Це була „доброзичлива допомога", яка плила від „братів з Радянської України", почерез совєтський консулят у Львові, та допомога, яка вможливлювала появу названих львівських журналів.

Звичайно, Антін Крушельницький та Василь Бобинський і їхні однодумці та співробітники дивилися на грошову субвенції з совєтського консуляту, як на підтримування доброго діла. Вони не були ніякими „зрадниками", а були патріотами-державниками, які вірили, що під совєтською владою можливий розвиток української культури і що існує українська держава, „хай і інша, але українська". А що були чесні із собою, то вони самі і їхні однодумці виїхали в Україну, щоб активно брати участь в будуванні тієї „іншої, але української" держави й рідної культури.

Ось так линула в Україну лава інтелектуалів - громадських діячів, поетів, професорів, журналістів: Чечіль, Шраґ, Клим Поліщук, Лозинський, ціла родина Крушельницьких, Бобинський, Степан Рудницький, Микола Чайківський, Роман Сказинський і інші. Всіх їх згодом винищено. Скінчилася ця дурійка після самогубства Скрипника і Хвильового і з вибухом великого голоду в Україні. З усіх тих, які були українськими „змінові-ховцями", один Винниченко, виїхавши з Відня в Україну щоб статитам віце - прем'єром УССР, завчасу втік назад і проголосив листа до світового пролетаріяту з актом оскарження проти Москви, але й по кінець свого життя залишився — за заголовком власної п'єси — „Між двох сил", — роздвоєний між українським національно - державним патріотизмом і симпатіями до комунізму, як соціяльної системи й утопії майбутнього.

Нинішні відносини в українській громаді в Америці насувають деякі аналогії. Є тут група з-підсовєтських еміґрантів - інтелектуалів, безумовно ворожих у відношенні до московської обрусительної політики в Україні, які, проте, мабуть, не визбулися защеплених їм замолоду комплексів. Для тієї групи прапорним мужем все ще є Микола Хвильовий. Один із найвидатніших представників тієї групи на вечорі в честь Миколи Хвильового характеризував його не тільки, як видатного українського письменника і публіциста, як цінну людину, але й як „великого державного мужа". Автор цих рядків, слухаючи таке окреслення, не знав і по нинішній день не знає, як пояснити існування такого помішання понять в освіченої, інтеліґентної людини: бо як можна називати українським державним мужем когось, хто під час визвольної війни й революції, під час постання Української Народної Республіки був добровільцем у червоній армії і служив там в „особих отделах"?! А Микола Скрипник був в один час і генеральним прокуратором, і мав чимало вбитих українських патріотів на своїй совісті.

Можна все ж співчувати Миколі Хвильовому і Миколі Скрипникові у зв'язку з трагедією, яку вони пережили,

(Продовження на стор. 4-ій)

Юрій Лавріненко

НА ДВІ АДРЕСИ — ДВІ ВІДПОВІДІ

Свіжим вітром наступальної активности й ініціятиви повіяло із сторінок числа „Свободи" за 10-го квітня. Тут були видруковані поруч дві відповіді на лист із підписами 34-ох діячів української культури в УССР. Перша відповідь, від Комітету Пам'ятника Шевченкові, давала відсіч окупантові й поневолителю. А друга, від 62-ох діячів української культури в Америці, викривала страшну сучасну ситуацію поневолення й русифікації і висловлювала глибоке співчуття підневільним діячам української культури в УССР.

Така подвійна відповідь випливала логічно із спритно аранжованого подвійного характеру листа за підписом 34-ох. Мов рабам, всучила Москва в лист діячів української культури в УССР твердження на кшталт того, що Москва, а не Київ, є столицею їхньої батьківщини. Москва хотіла, щоб еміґрація скерувала вогонь не проти окупанта, а проти нашої поневоленої в УССР культури. Не проти Ільічова і Хрущова, а проти українських поетів. Кому ж неясно, що поета чи поетесу поставлено тут наперед, як ставить озброєний напасник перед себе дочку господаря і каже до її батька або брата — а тепер стріляй! Замість пустити поета на свято відкриття пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні — змішай його з болотом і назви „так званим письменником". Нехай знає, що за кордоном тільки його вороги.

Одночасна паралельна подвійна відповідь звела цей провокативний маневр Москви нанівець. Ці дві відповіді розрізнили окупанта від окупованих. Вони дійдуть до українського народу. Вони ставлять Москву на суд публічної опінії. Вони викликають ворога на міжнародну арену боротьби в справі поневолення України. А Москва цього боїться. Москва старанно тримає Україну за залізною заслоною. А як пускає кого з діячів культури за кордон, то не дозволяє їм (навіть із наглядачем!) мати приватні зустрічі з еміґраційними діячами української культури. Це ми бачили на прикладі Вірського, Дмитра Гнатюка, Олекси Гончара й інших. А от з комуністичної Польщі, що має трошечки незалежности, часто приїжджають діячі культури і без жадних наглядачів зустрічаються з польськими еміґраційними діячами культури, і то навіть у стінах репрезентативних польських культурних інституцій за кордоном. Тим то відповідь 62-ох діячів української культури в Америці і Канаді висловлює готовість для подібних особистих зустрічей еміґраційних і підсовєтських діячів української культури.

Це все являє собою елемент наступу, ініціятиви, подиктованих знанням дійсности, певністю своєї правди і своєї ідейної переваги та сили, як також обов'язком допомогти батьківщині в одну з найтрудніших її історичних годин. Москва програла не тільки в маневрі з пам'ятником Шевченка й зустрічі свого експонента Юрія Кочубея, другого секретаря делеґації УССР в Об'єднаних Націях. Це видно із звітів, що подані в „Свободі" з 10. і 18 квітня. Українська еміґрація має старші і молодші сили для активної мудрої ініціятиви і дії на допомогу поневоленому Краєві. Не тікати від зударів з Кочубеями та їхніми господарями Хрущовими, а тягнути їх де і як тільки можна на світло, до відповіді, на суд української і світової публічної опінії. Україну, як націю, хочуть стерти в зав'язаному залізному мішку. Наша перша справа на еміґрації той мішок розбивати. І не стирати межу між Москвою і Україною, як того хоче Москва, а бачити ту межу скрізь, не тільки на мапі, а й у підсовєтському житті, а й у листах та в серцях людей.

На жаль, навколо відповіді 62-ох і дії нюаркських студентів почалася кампанія дивного характеру. Почалися навіть спеціяльні віча. Вже ліплять за найгіршими зразками ярлики „ревізіонізму" (!), комунофільства (!). Подвійний сором буде ініціяторам розбрату під пам'ятником Шевченкові. Раз, що саме такий розбрат був одною із цілей маневрів Москви. А друге — Шевченків „Заповіт" каже нам пом'янути його „в сім'ї великій ... незлим, тихим словом".

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

За віру в наші сили

Спокійне плесо вільної української преси розбурхали нові буруни суперечливих питань, і наші газети знову стали цікавими. Цим позитивним явищем треба радіти тим більше, що захист своїх думок дописувачі, з малими виїмками, супроводять пошаною до інакодумаючих і таврують питому тоталітаризмам нетерпимість. Ця гідність є чи не найкращою познакою нашої зрілости.

Під цю пору найбільш оспорюваним питанням є доречність запрошення офіційного представника УССР на форум Університету Рутґерса. Існуючий поділ думок є зрозумілим, та важко збагнути деякі драстичні закиди на адресу ініціяторів цього виступу. Цей виступ в найгіршому випадку, є дискусійним, і безкритично засуджувати його годі.

Назагал вільна українська політична думка палко підтримує спорадичні намагання Вашинґтону і Лондону нав'язати прямі дипломатичні зносини з Києвом. Як тоді зрозуміти засуджування виступу представника УССР на арені американського університету? Адже такі виступи можна вважати за один з перших хитких кроків до дипломатичного унезалежнення УССР. Хотілося б сподіватися, що СУСТА звернеться із закликом до всіх студентських громад піти за відважним прикладом Громади Рутґерс?

Як це вдало показав проф. Тарас Гунчак, в таких виступах легко змусити представника УССР підкреслити перед американським академічним світом окремішність України і

(Закінчення на стор. 3-ій)

Так, дійсно жалюгідна подія

Як рядовий громадянин у невеликому провінційному місті не знаю про те все, що зайшло і напевно проходить поза кулісами справи запрошення совєтського представника до Українського Студентського Клюбу при Рутґер Університеті. Але в „Свободі" з 18-го квітня ц. р. прочитав я вияснення д-ра Тараса Гунчака: „Чи дійсно ‚жалюгідна' подія?" та новинку: „СУСТА завісив Управу УСКлюбу в Нюарку у виконуванні обов'язків, Управа Клюбу повідомила про виступ із СУСТА" — і прийшов до висновку, що це справді була жалюгідна подія.

Зачнімо від головних питань: а) говорити чи не говорити? б) хто про це має рішати? в) де і хто має чи може говорити з речниками УССР?

Які відповіді д-ра Гунчака на ці питання? В одному місці він пише: Єдиним речником, який може давати загальні напрямні українській політиці в ЗДА, є УККА. (Склад речечення здеформований, але так виходить зі сенсу). І зараз же в дальшому уступі: „Напевно заскочу багатьох критиків цієї події, коли цілком погоджусь з їхнім поглядом, а саме, що не було б вказаним запрошувати большевиків до себе, тобто до своїх установ, або йти до них у гості". А в ще дальшому уступі: „не є для мене питанням говорити чи не говорити, одначе є дуже важним, де та хто має говорити".

Прочитав я те все в трьох коротких уступах кілька разів і таки не знаю, що автор хотів сказати. Бо якщо д-р Гунчак уважає, що є речник, який повинен давати загальні напрямні українській політиці в ЗДА (і, здається, був у тій справі комунікат УККА), то чому тоді він вирішує, що ця справа для нього не є питанням, коли ж вище сам стверджував, що є питанням і сам арґументував чому?

І ось ніби у відповідь: „Говорити треба, одначе робити це на чужому форумі, далеко від української спільноти".

Знову не розумію. Добре, приймімо, що то було на чужому форумі, бо в університетській залі, хоч господарем був Український Студентський Клюб із своїм дорадником також українцем. Але чи було то далеко від української спільноти?

Сам автор стверджує, що було то роблене для добра української справи, і вважає, що навіть успішно. Отже українці мали б право в цій справі рішати. І друге: згаданий клюб є, чи радше був, членом ширшої української студентської спільноти в ЗДА — СУСТА. Ця ж спільнота є, здається, членом надрядного речника всієї української спільноти у ЗДА — УККА. Отже є це здалека від української спільноти чи не є?

Далі д-р Гунчак твердить: „Абстрагуючи від права Редакції забирати становище до суспільно - політичних подій

(Закінчення на стор. 3-ій)

Лука Луців

Т. ШЕВЧЕНКО — СПІВЕЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ СЛАВИ І ВОЛІ

(39)

Оцей вірш Шевченків із 1860-го року є також доказом на те, що український поет до самої смерти вірив, що „козак" має звільнити Україну. В українського поета слово „козак" означає те саме, що „українець". Отже, Україну мають звільнити українці — так вірив Шевченко і так написав про це у вірші „Бували войни й військовії свари". І всяка писанина совєтських учених про якийсь інтернаціоналізм українського поета, — це звичайна московсько - комуністична аґітка.

Що воно дійсно так — на це є такий доказ.

Автор праці „Тарас Шевченко і його сучасники, етюди до біографії" (Державне Видавництво Художньої Літератури, Київ, 1962, ст. 304) — Леонід Хінкулов пише, на 70-ій сторінці: „Шевченко в своєму вірші „Сон" („Гори мої високії"), — гаряче згадує „батька Богдана", який — з народної волі возз'єднав Україну з Росією".

Хто не знає Шевченкових творів, може повірити отому совєтському вченому. Але вистачить знайти відповідне місце в Шевченковій поезії і там зараз побачимо, як Хінкулов служить „отечеству чужому", і як фальшує думку Шевченка, який в поезії „Сон" (Гори мої високії) написав:

Вечірнє сонечко гай золотило,
Дніпро і поле золотом крило,
Собор Мазепин сяє, біліє,
Батька Богдана могила мріє.

Шевченко „гаряче згадував „батька Богдана", пише Хінкулов, за те, що „возз'єднав Україну з Росією", а чому так „саме гаряче згадує" Шевченко і Мазепу — того совєтський брехунець не говорить, бо він попросту це місце опускає ... А чи Хінкулов не знає, як „гаряче згадує" Шевченко Богдана Хмельницького в „Розритій могилі", в поемі „Сон" (У всякого своя доля), у вірші „Якби то ти, Богдане п'яний" та в інших? Хінкулов добре це знає, але пише неправду; він плазує перед своїм „кумиром" та „ідолом", як колись робили оті „дядьки, няньки отечества чужого" перед Миколою I та його наслідниками.

Треба ще підкреслити, що цю поезію закінчив поет словами:

I ми помолимося Богу
I небагатії, невбогі.

Підкреслюємо це тому, що совєтські науковці, як ми вже згадували, твердять при кожній нагоді і без нагоди, що Шевченко був безбожником. А чому той „безбожник" молився, вони про це не згадують, як не добачають і того, як Шевченко дивився на Богдана Хмельницького за його союз з Московщиною ...

„НЕ НАМ НА ПРЮ З ТОБОЮ СТАТИ!"

Оці слова Шевченкового „Кавказу" започатковують розділ, в якому хотіли б ми вияснити, як український поет ставився до Бога й до релігії, бо ця проблема належить до тих, якою найбільше зловживають несумлінні критики.

Треба признати, що в Шевченкових творах є такі місця, які — однобічно зацитовані — можуть творити ніби доказ на те, що їх автор виступає проти Бога. Але вистачить в тому самому творі вказати на інше місце, як от заголовок цього розділу „Не нам на прю з Тобою стати!" — і вже вправ розлітається закид Шевченкові щодо його атеїзму.

Тримаймося, покищо, поеми „Кавказ". В одному його відступі зустрічаємо і вислови віри в Бога, і такі слова, які, як пише проф. Дмитро Чижевський, „можуть вразити релігійного читача" (Д. Чижевський, „Шевченко і релігія", Тарас Шевченко, том IX, Шикаґо, 1960, ст. 329-347, цитовані слова, ст. 329):

Не нам на прю з Тобою стати!
Не нам діла Твої судить!
Нам тільки плакать, плакать, плакать
I хліб насущний замісить
Кровавим потом і сльозами.
Кати знущаються над нами,
А правда наша п'яна спить.
Коли вона прокинеться? Коли одпочити
Ляжеш, Боже, утомлений? I нам даси жити!

Оці останні рядки несумлінний критик може використовувати на те, щоб доказувати, що автор „Кавказу" із зневагою ставився до Бога, або може робити ще дальші висновки про Шевченківську віру в Бога. Але вистачить прочитати дальші рядки поеми, щоб побачити, що поет правду писав у словах „Не нам на прю з Тобою стати", бож він з усією щиріістю заявляє:

Ми віруєм Твоїй силі і духу святому.
Встане правда! Встане воля. I Тобі одному
Помоляться всі язики вовіки і віки.

Шевченко вірить в Бога і закликає кавказців до такої самої віри, бо Бог „не забуває" тих „лицарів великих":

Борітеся — поборете, вам Бог помагає!
За вас правда, за вас слава і воля святая!

Ці слова належать авторові поеми, і вони є доказом, що Шевченко вірив у Бога. Але Іван Романченко в своїй книжці „Атеїзм Т. Г. Шевченка" (Київ, 1962, ст. 100), навівши на 25-ій стор. Шевченкові слова з „Кавказу":

За кого ж Ти розіп'явся, Христе, Сине Божий?
За нас, добрих, чи за слово істини ... Чи може,
Щоб ми з Тебе насміялись? Воно ж так і сталось,

— пише: „Як бачимо, Шевченко приводить своїх читачів до яскраво неґативних висновків, прищеплює їм переконання не вірити ні в якого Бога, а лише у свій розум, у свою силу, вірити в те, що позбавитися соціяльної неволі можна лише власними силами, а не за допомогою „боженьки" та його служителів".

Романченко пише про „служителів „боженьки", і навмисне мішає їх із Христом. А Смаль-Стоцький ще в 1933 році писав на 154-ій сторінці „Інтерпретацій" так:

„З невмілости розумно читати Шевченка поезії (ми б додали з навмисного перекручування змісту поезій — Л. Л.) — виходить іще й та тяжка помилка, що зовсім не добачають величезної різниці, яку робить Шевченко між Богом живої правди й візантійським Саваофом, що його царі взяли зовсім у свої руки, поставили на свою службу, зробили помічником „третього отделенія" („сам Бог у нас" — в поемі „Кавказ"). Урядовий орган його, православна церква в Росії з „правительствующим синодом" не дбає за науку й поширення живої правди Господньої, в ній перед розп'ятим на хресті Сином Божим б'ють „неутомимії поклони за кращу, за війну, за кров; щоб братню кров пролити, просять ..." („Кавказ"), вона не добачає знущань, крику, заподіяних катами („Неофіти", Пролог, VII, VIII), не добачає лиха в деспотичному кріпацькому правопорядку, не підіймає свого голосу в обороні Господньої правди ... Це правда, що Шевченко завжди завзято воює проти дійсного викривлювання науки Христової самою таки православною церквою в Росії („Все брехня: попи, царі!"). Але це не дає ще нікому найменшої підстави вважати Шевченка за безбожника" (ст. 154).

Не можна виривати з тексту „Сну" оці рядки:

Чи Бог бачить із-за хмари наші сльози, горе?
Може й бачить, та помага, як і оті гори, —

— бо правильно зрозуміти це місце можна тільки маючи на увазі релігійні засади Шевченка в той час, коли він писав даний твір, а також і пізніше.

Акад. Смаль-Стоцький звернув увагу і на те, що оті місця, де поет взиває Бога, можуть бути „відгомоном стилю старозавітніх пророків — рішуче не безбожників, бо ж їх твори ввійшли в склад Письма Святого" (ст. 153). Згаданий безбожник Іван Романченко пише пояснення до наведеного вище місця з Шевченка: „Зневажливо-іронічний тон у звертанні до вигаданого церковного Бога — вже його заперечення" (ст. 22).

Можна б тут навести ще з поеми „Юродивий" (1857) місце, яким, крім Романченка, захоплюється і М. Рильський, як таким, що свідчить про „Шевченків атеїзм":

А Ти, Всевидящеє око!
Чи Ти дивилося звисока,
Як сотнями в кайданах гнали
В Сибір невольників святих,
Як мордували, розпинали
I вішали?!

Так, дійсно жалюгідна подія

(Закінчення із стор. 2-ої)

та його боронити, редакція „Свобода", як і кожний інший часопис, організація чи угрупування, не дістала мандату від української спільноти в ЗДА рішати, що є, а що не є корисне цій спільноті" А чи дістали цей мандат Український Студентський Клюб та д-р Тарас Гунчак?

Тепер щодо засобів взаємного переконування, залякування, остракизму, християнсько -гуманних засад, свободи думки, демократії і т. д. Автор цих рядків є проти невластивих засобів у полагоджуванні наших внутрішніх справ . Критика, навіть гостра, повинна бути вдержана в певних рямцях, а її основою повинна бути „українська рація", а не особисті напади чи погрози. І якщо були особисті напади на членів Клюбу чи д-р Гунчака і він на те обурюється, та я з ним.

Біда лиш в тому, що ми хочемо вчити інших дуже гарних засад і покликаємося на них для своєї оборони, але до себе їх не застосовуємо і їх не додержуємося.

Чи читав д-р Гунчак листа Клюбу про виступ із СУСТА? Там є гарні фрази про свободу думки, демократію і т. д., і є одно велике заперечення того всього: Виступаємо! А де ж ці засади, де статут, де товариський суд СУСТА, де загальний збір? Чи демократичні засади не кажуть підпорядковуватися законам, що їх самі ми ухвалюємо, і тим, що покликані ці закони переводити в життя (СУСТА і статут). Недобра Управа СУСТА, тобто якийсь Товариський Суд, недобрий суд, тобто найвища установа Загальний Збір. Ми ж якась спільнота, а не кожна громада сам собі пан і суддя. Наука для інших, для нас ні?

Не твердж, що вся вина по стороні УСК'у в Нюарку і д-ра Гунчака. Вони є лише частиною тої української спільноти, до якої належать і ті, що до них члени Клюбу і д-р Гунчак відчувають жаль. Між нас кидають кістку незгоди (згадаймо лист в справі пам'ятника Тараса Шевченка, деякі звідомлення з відвідин в Україні). Ми хочемо дискутувати, але не дискутуємо аргументами української рації, а згори приймаємо нашу не раз недодуману думку за остаточну розв'язку, і то правильну. Коли ж нам кажуть, що це не туди, то ми ховаємося за чужі мури, за гарні кличі, демократію і т. д., а демократія — це ж в першу чергу право на критику.

Отже, слушно пише д-р Т. Гунчак: „Проблеми, які виринули на денне світло у зв'язку з контроверсійною доповіддю, вказують, що не все в порядку в українському суспільно - політичному житті.

Так, є проблеми, над якими треба добре застановитися, прислухатися до думки інших і непокликаним не братися їх розв'язувати. Особливо, коли це є лише кільканадцять чи навіть кількадесят молодих студентів і лише один їх, хоч би й дуже здібний, дорадник; а може ще й пару батьків...

І як би воно щораз більше упорядковувалося наше суспільно - політичне життя, коли б дехто з-поміж тих, що хочуть рішати, мав відвагу сказати: Га, трудно, зробили ми похибку. Вчімося на ній!

Василь Іванонько

Українська Православна Католицька Церква св. Миколая при 23-ій вул. і Aspen St., Philadelphia, Pa., запрошує Всіх Українців і Слов'ян із Філядельфії і околиці на **Воскресення Христове.** Воскресна Утреня о 7:30 рано, Воскресна Служба Божа о 9-ій рано, Воскресна Вечірня о 6-ій веч. Українці! В рідній Церкві наша будучність і нашого покоління. Шануймо свою традицію, бо це наша тут спадщина.

Всіх вітаємо — ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Комітет Церкви **Парох о. Микола Левицький**

ДО СТУДЕНТІВ МЕДИЦИНИ

Проситься студентів медицини, які студіюють в Америці, чи поза Америкою зголошуватися

до

МЕДИЧНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ ГРОМАДИ

при УКРАЇНСЬКОМУ ЛІКАРСЬКОМУ Т-ВІ АМЕРИКИ і КАНАДИ

на адресу:

ЯРОСЛАВ СИДОРАК
c/o Ukrainian Institute of America
2 East 79th Street New York, N. Y.

У 150-РІЧЧЯ НАРОДЖЕННЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

КОМІТЕТ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ

МАЄ ШАНУ ЗАПРОСИТИ

ВСЕЧЕСНІШЕ ДУХОВЕНСТВО УКРАЇНСЬКИХ ЦЕРКОВ
І ВСЕ УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО

до участи

В УРОЧИСТОМУ ВІДКРИТТІ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШИНҐТОНІ

яке відбудеться

в суботу, 27-го червня 1964 року

У ПРОГРАМУ ВАШИНҐТОНСЬКОГО СВЯТА, ПІСЛЯ ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА, ВВІЙДУТЬ:

год. 5-та по пол. **ФЕСТИВАЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ**	год. 8:30 веч. **СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ** (другий)
год. 5-та по пол. **СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ** (перший)	год. 8:30 веч. **СВЯТОЧНИЙ БЕНКЕТ**

КВИТКИ ВСТУПУ НА:

БЕНКЕТ $15 • КОНЦЕРТИ $5, $4 і $3 • ФЕСТИВАЛЬ МОЛОДІ $3 і $1

Щоб запевнити собі місце на бенкеті та концертах, слід негайно присилати замовлення і гроші (чек або мані ордер, виставлені на КПШ). Квитки на Фестиваль Молоді будуть до набуття в день імпрези на місці.

Виповніть долішню частину цього звернення і перешліть прямо до КПШ, на адресу: **Shevchenko Memorial Committee, Inc., 302-304 West 13th Street, New York 14, N. Y.**, або за посередництвом місцевого КПШ. Тоді квитки будуть переслані на адресу КПШ, а при особистому замовленні — на подану адресу того, хто замовив.

З уваги на сподівано велике число учасників відкриття пам'ятника, щоб запевнити собі місце на святочних імпрезах, а зокрема на бенкеті, треба присилати замовлення НЕГАЙНО.

ДО КОМІТЕТУ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ
SHEVCHENKO MEMORIAL COMMITTEE, INC.
302-304 West 13th Street, New York 14, N.Y.

Зголошую (-смо) участь у врочистостях відкриття пам'ятника Т. Шевченкові у Вашинґтоні і прохаємо переслати нам білети на такі імпрези:

Святочний Концерт о год. 5-ій по пол., на осіб ____________

Святочний Концерт о год. 8:30 веч., на осіб ____________

Бенкет — на осіб ____________

Пересилаю в залученні чек (мані ордер) на суму $____________

Моя (наша) адреса: ____________

____

____

Телефон ____________

За віру в наші сили

(Закінчення із стор. 2-ої)

Росії. З доброю підготовкою такі виступи можна вжити для корисного Україні видвигання відрубности України і Росії. Це можна осягнути, наприклад, такими питаннями, ставленими „наївними американськими студентами": „Чи Україна є частиною Росії?"; „Чи Україна завжди була зв'язана з Росією?"; „Чи конституція УССР дає Україні право на відокремлення?" Можна бути певним, що після кількох добре підготованих запитань, окупант заборонив би будь-які виступи представників УССР і готовість до виступів виявлялася б блефом.

Ціллю окупанта є розсварити і збаламутити українську еміґрацію. Завданням еміґрації є не дати себе розсварити і збаламутити. Найлегше це осягнути, іґноруючи совєтські увертюри. Це — вихідна точка критиків виступу Кочубея, і це здорова основа. Але треба усвідомити, що розсварити й збаламутити українську еміґрацію не так легко, і що потягнення Кремлю часто мусять бути ризиковані для нього самого.

Тому, хоч це правда, що оминанням кремлівських викликів ми себе асекуруємо проти баламучення, але ми рівночасно відмовляємося перебрати ініціятиву цієї гри в свої руки і обернути двосічний меч Кремлю проти нього самого. А ця можливість видається зовсім реальною. Треба лише знайти до себе довір'я. Довір'я і пошана до людини є головною силою вільного світу. Це нас різнить від комуністів. Того довір'я до своїх підданих Кремль не має і мусить хоронитися залізною завісою проти „інфільтрації свого організованого життя" і проти „ширення анархії в громадському житті".

Невже ми такі непевні щодо правильности наших стремлінь і так поверховно віримо в ідеали чотирьох свобід, що також мусимо обводити себе залізною завісою? Коли так, тоді справді нам треба оминати нагод випробовувати наші переконання

Та навряд чи ці побоювання оправдані. Їх заперечила Українська Студентська Громада при Університеті Ратґерса. І коли б ми навіть з нею і з її відважними однодумцями не погоджувалися, то хоч не намагаймося відібрати їм основні права, гарантовані конституцією фортеці свобід, ЗДА. Не забуваймо, що в цій країні людина є невинною доти, аж поки не докажуть їй провини. А доказати будь-яку провину УСГ Ратґерс, якщо це взагалі можливо, дуже й дуже тяжко. Тому не дозволяймо окупантові розсварити нас!

Наявна політична зрілість більшости нашої спільноти дозволяє вірити, що поборе холодний розсудок, і намагання Кремлю внести роздор серед нашого студентства не то що провалиться, але ми ще й зумієм використати газардовну гру Кремлю на нашу користь, щоб інформувати американський світ про окремішність України і Росії, щоб прокладати шлях до віддільних дипломатичних зв'язків Києва з іншими столицями. А коли це не вдасться, то хоч здемаскуємо кремлівський колоніяльний блеф.

У той час, коли справо виступу Кочубея є, в крайньому випадку, дискусійною і не принесе нам шкоди, а то й навпаки, якщо ми не будемо гарячитись, зовсім успішним для Кремлю було облудне видання, під еґідою Української Академії Наук в Києві, ганебної книжки „Іудаїзм без прикрас". В нашій пресі широко коментовано осоружність цього пасквілю, та не згадано чи не найбільш руїнного ефекту тої провокації.

Справа в тому, що від декількох років у виданнях Української Академії Наук в Києві почали подавати нові основні здобутки науки, які ще донедавна українські совєтські вчені друкували лише в російських професійних журналах. На полицях університетських і дослідчих бібліотек вільного світу почали щораз густіше появлятися такі періодичні видання УАН, як „Український Біологічний Журнал"; „Український Фізичний Журнал"; „Украинский Математический Журнал" (цей останній російською мовою, але все таки „украинский"), та півдесятка інших. Своєю якістю ці журнали вже починали дорівнювати, а то й перевищувати, мадярські, польські, чеські чи юґославські наукові публікації. Іншими словами, українські вчені почали поволі-ва виразно витискати своє знам'я у вільному світі.

Одним перфідним ударом Кремль зумів знеславити УАН. У висліді можна боятися, що західні науковці, серед яких, завдяки їх працьовитості, є процентово багато жидів — з презирливістю почнуть ставитися до публікацій Київської Академії Наук. Зі свого боку українські совєтські вчені, які не захочуть бути асоційованими з цим мерзотним хуліганством, можуть повернути до давнішої практики — публікувати свої праці в російських наукових журналах.

І так одним цинічним потягненням окупантові вдалося завдати аспіраціям української науки неоціненої шкоди. Буде потрібно багато відваги і багато зусиль упродовж багатьох років, щоб направити заподіяну українській науці кривду.

Нашим братам на рідних землях треба побажати сил і витривалости перенести цей удар. З нашого боку ми повинні зареаґувати поновленою конструктивною діяльністю і жертвенною підтримкою наших Церков, Українського Конґресового Комітету, Фонду Катедри Українознавства, та інших основних рушіїв нашої справи. Збірні виразні прояви відданости нашій справі, такі як поїздка нашої Капелі Бандуристів по Европі, видання англомовної Енциклодії Українознавста, спорудження пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні, заснування постійного дослідчого украноознавчого центру при одному з чільних американських університетів (ціль Фонду Катедри Українознавства) і т. д., є, без сумніву, починами, якими українська еміґрація може гордитися. Завдяки їм ми стали силою, з якою Кремль мусить серйозно числитися, бо він змушений оправдуватися перед світом і доказувати, що українці живуть не лише на Заході, але й на Україні...

Увисліді українство на рідних землях підносить голову, і Кремль змушений в свою чергу придавлювати його. Дотепер в цій грі бере верх українська справа. І вона буде так довго кращати, як довго свідома українська еміґрація не випустить ініціятиви із своїх рук, і спільними та індивідуальними починами поширить її. Пожвавлення відповідальної дискусії на сторінках нашої преси треба вітати, як бадьористий стимул для дальшої невсипущої праці і щедрої жертвенноти на шляху до нашої Великої Мети!

Олекса Біланюк

З глибоким сумом сповіщаємо Рідних, Знайомих і всіх б. Громадян м. Перемишля і Перемиської Землі, що в Дрогобичі, Зах. Україна, дня 2-го квітня 1964 року упокоївся в Бозі на 77-му році многострадального життя наш Найдорожчий

МУЖ і БАТЬКО

бл. п. о. ЮЛІЯН МЯГКИЙ

Почесний Крилошанин, б. Радник Єпископської Консисторії в Перемишлі, Професор Духовної Семінарії і Катехит шкіл м. Перемишля.

Похорон відбувся 4-го квітня ц. р. в Дрогобичі.

•

Заупокійна Служба Божа і Парастас відправиться в четвер 7-го травня ц. р. о год. 6:45 рано в Укр. Католицькій Церкві св. Івана Хрестителя в Сиракюзах, Н. Й.

Горем прибиті:
ІРЕНА — вдова в Дрогобичі
ЄВГЕН і ЗЕНОН — сини
МАРІЯ — сестра

Студентка українка вирізнена, як ілюстраторка американського шкільного журналу

Норт Арлінґтон, Н. Дж. — Сандра Прухницька, студентка місцевого дівочого гайскулу ім. Королеви Миру одержала востаннє признання вчителів і усього студентського колективу за свої мистецькі ілюстрації й мистецьке оформлення видаваного цією школою місячного журналу „Кіндлінґс". У березневому числі цього журналу вміщений зроблений нею цілосторінковий портрет пок. президента Джана Ф. Кеннеді і крім того ілюстрації і заставки до інших надрукованих у цьому числі статтей і віршів. Сандра Прухницька є донькою відомих українських громадян п-ва Прухницьких і її молодша сестра Марта вивчає балетне мистецтво. Обидві вони є членками 219 відділу УНСоюзу в Нюарку, Н. Дж. Підбадьорена своїми успіхами Сандра Прухницька почала студіювати мистецтво на фахових курсах в Медісоні, Н. Дж.

Сандра Прухницька

УКРАЇНСЬКЕ АКАДЕМІЧНЕ ТОВАРИСТВО ім. ПИЛИПА ОРЛИКА „ЗАРЕВО" в КЛІВЛЕНДІ

ділиться з своїм Членством і всім Українським Громадянством сумною вісткою, що дня 27-го квітня 1964 року помер несподівано на 42-му році життя

сл. п. інж. ДМИТРО МІСЬКО

довголітній член і голова Академічного Товариства „ЗАРЕВО" та визначний суспільно-громадський діяч і палкий патріот.

Дружині Покійного висловлюємо наші глибокі співчуття.

УПРАВА І ЧЛЕНИ ОУАТ „ЗАРЕВО" в КЛІВЛЕНДІ

В глибокому жалю і смутку сповіщаємо наше Членство і все Українське Громадянство, що дня 27-го квітня 1964 року відійшов від нас ненадійною смертю

бл. п. ДМИТРО МІСЬКО

провідний член нашого Об'єднання, кол. голова „ЗАРЕВА" в Клівленді та визначний суспільно-громадський діяч.

Похоронні відправи відбудуться в четвер, 30-го квітня 1964 року в Клівленді.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ АКАДЕМІЧНИХ ТОВАРИСТВ „ЗАРЕВО"

Ділимося з усіми Членами Товариства Українських Інженерів Америки трагічною вісткою, що в дні 27-го квітня 1964 року *помер на 42-му році життя*

бл. п. ДМИТРО МІСЬКО

Інженер-механік, довголітній член Управи нашого Відділу та визначний громадський діяч.

Рідні Покійного складаємо наше глибоке співчуття.

Т-ВО УКРАЇНСЬКИХ ІНЖЕНЕРІВ АМЕРИКИ, Відділ КЛІВЛЕНД

УКРАЇНСЬКИЙ ХОР „ДНІПРО" в КЛІВЛЕНДІ

повідомляє Українське Громадянство, що в дні 27-го квітня 1964 року помер на 42-му році життя

інж. ДМИТРО МІСЬКО

довголітній член Управи Хору, співосновник та член Управи Союзу Українських Хорів Америки, *непересічний ентузіяст української пісні.*

Члени Хору „Дніпро" лучаться з Ріднею Покійного в глибокому жалю по тій тяжкій втраті.

УПРАВА

ПОДЯКА

З Волі Всевишнього відійшла у Вічність 27-го березня 1964 року в Шикаґо, Ілл., на 72-му році життя, наша Дорога МАТИ

бл. п. Степанія з Онишкевичів БЕРЕЗОВСЬКА

Як у часі її довготривалої хвороби, так і після її смерти, Рідні, Приятелі й Знайомі з Шикаґо та з інших місцевостей виявили нам своє співчуття, чи то особисто, чи телефонічно, телеграфічно, або листовно, за що складаємо Їм наше щире Спасибі.

Дякуємо ВП. Панам Лікарям за їх опіку над хворою Мамою в дома та в лікарнях. Дякуємо Вельмишановним Паням, Приятелькам і шкільним Товаришкам нашої Мами, які відвідували її під час хвороби і приносили Їй слова потіхи та розради.

Дякуємо Всеч. Отцям Василіянам і Преп. Отцям Катедри св. о. Миколая в Шикаґо за відвідини і духовну опіку під час хвороби та за відправлення похоронних обрядів.

Дякуємо ВП. Керівникам українських Радіопередач у Шикаґо, які проголосили повідомлення про смерть і про порядок похоронних відправ.

Дякуємо всім тим, що зложили вінки та квіти на домовину Покійної, і тим, які склали пожертви на Заупокійні Служби Божі, або пожертви на громадські цілі, замість квітів на свіжу могилу нашої Мами.

Сердечна наша подяка тим, що несли домовину, й тим, що взяли участь у похоронних відправах і тим чином ушанували пам'ять Покійної.

Вкінці дякуємо похоронному заведенню Музика і Син у Шикаґо за зразкове та совісне переведення похорону.

Хай Всевишній винагородить Всім сторицею!

МИРОСЛАВ і РОМА ТУРЯНСЬКІ

•

У сороковий день смерти
бл. п. СТЕПАНІЇ з ОНИШКЕВИЧІВ БЕРЕЗОВСЬКОЇ
у четвер, 7-го травня 1964 р., о год. 8:30 ранку
буде відправлена

ПАНАХИДА

в Катедрі св. о. Миколая в Шикаґо, Ілл.

ХВИЛЬОВИЗМ — РЕВІЗІОНІЗМ — НОВАТОРСТВО

(Закінчення із стор. 2-ої)

попавши у конфлікт з самими собою і партією, в яку вірили, конфлікт, що його розв'язали своїм самогубством. Можна їх шанувати за заслуги, покладені для української культури в трудному тоді часі, і за політичну науку, яку залишили нащадкам своєю смертю — але величати їх українськими державними мужами аж ніяк не можна.

„Хвильовизм" того типу і залишки защеплених комплексів не минулися по нинішній день. Не так давно, на бенкеті з нагоди одного партійного з'їзду, один інтелектуал проголосив тост на честь „Маркса" даної партійної групи, що зібралася на бенкеті в одному місті ЗДА. Той в свою чергу віддячився своєму колезі, іншому видатному інтелектуалові, звеличавши його, як „Леніна" тієї групи. І так ще випили на здоров'я українського „Бухаріна" і „Рикова". Тільки відповідників до Сталіна та Берії не знайшлося. Це діялося, безумовно, жартома і напідпитку, али чи не є це характеристичне для підсвідомости отих земляків-інтелектуалів? Чи не є характеристичним тост з висловленням бажання, щоб на еміграції було поменше українських „вождів", а побільше хвильових і скрипників, бо тоді, мовляв, українська справа стояла б краще?!

Можна дуже критично ставитися до минулого й сучасного всіх груп, очолюваних „вождями", але все ж ці „вожді" — націоналісти, а Хвильовий і Скрипник — комуністи. Відкидаючи вождівський тип націоналізму, аж ніяк не можна прийняти, як антидот проти нього націонал - комунізм. На жаль, в спорідненому фарватері пливе й післяслово одного видатного інтелектуаліста до виданої недавно книжки про історію ЧУГА (Червона Українська Галицька Армія), де прославляється той акт, що ним створено ЧУГА, дармащо той акт в очах величезної більшости колишніх вояків, хоч як виправдувати його авторів обставинами і їх інтенціями — був і залишився в історії українських новітніх збройних си, як чорна пляма. — У первісному, розісланому на підпис українським діячам культури в ЗДА і Канаді, проєкті „Відповіді" на „Слово" діячів культури з України була довша цитата з творів Леніна. Цитата підходить до контексту аргументації, що теперішнє відношення Москви до України перечить також ленінським засадам національної політики. Але як могла зродитися навіть думка, щоб у зв'язку з пам'ятником Шевченка у Вашингтоні та в дискусії між українськими діячами культури по обох боках залізної заслони — покликуватись на Леніна, першого поневолювача України?! Слава Богу, що в остаточному тексті, мабуть під тиском більшого числа критичних голосів, той уступ у „Відповіді" скреслено . . .

Але „хвильовисти не єдина група інтелектуалів, яка вносить заколот в сучасну українську думку. Про інших в дальших статтях.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила